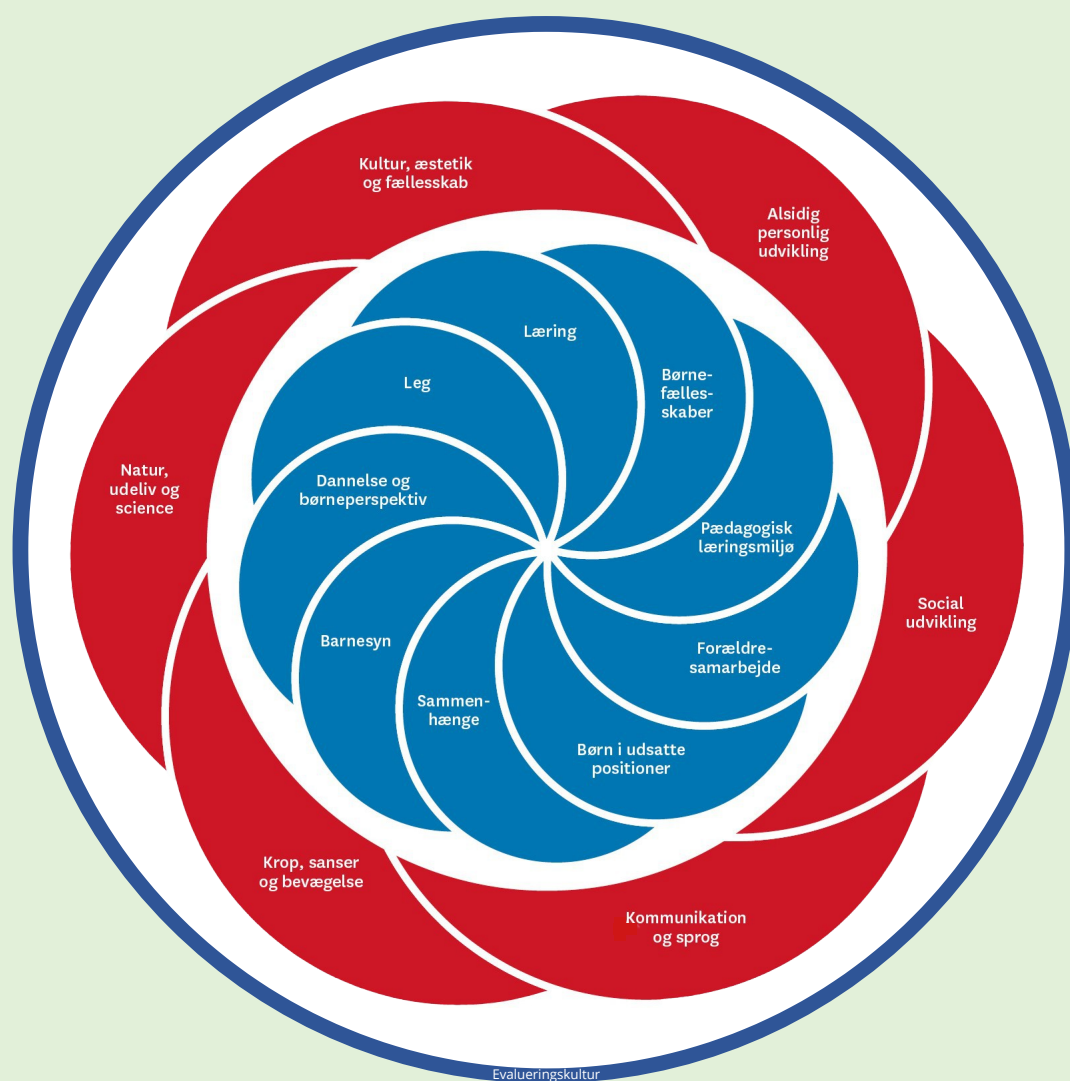

Pædagogisk læreplan 2020

Dagtilbuddet Skovvangen

DAGTILBUDET SKOVVANGEN

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Indhold

Indledning.....	1
Børnesyn.....	2
Dannelse og børneperspektiv.....	4
Leg og børnefællesskaber.....	6
Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen.....	8
Læreplanstemaernes udtryk i Skovvangen.....	11
Læring og læreplanstemaer.....	24
Det fysiske og æstetiske børnemiljø.....	26
Børn i udsatte positioner.....	28
Forældresamarbejde.....	31
Inddragelse af lokalsamfundet.....	35
Sammenhæng med børnehaveklassen.....	37
Ledelse.....	39
Pædagogisk personale.....	41
Dokumentation og refleksionspraksis.....	43
Evaluerings.....	45
Bilag 1—øvebaner.....	48

Indledning

Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan med afsæt i bestemmelserne i dagtilbudsloven. Denne skabelon til den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet i en arbejdsgruppe bestående af dagtilbudsledere, BUPL, FOA, De selvejende dagtilbud, områdechefer og forvaltningen.

Skabelonen er en hjælp til at indfri de krav, der i lovgivningen stilles til den skriftlige pædagogiske læreplan, og er det redskab, som dagtilbuddene i Aarhus Kommune skal bruge til at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Det er afgørende, at den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdes i og tilpasses en lokal kontekst, så den bliver rammen for al pædagogisk arbejde i dagtilbuddet og et pædagogisk redskab, der understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Læreplanen skal samtidig være med til at understøtte sammenhængen i tilbuddene til børnene, de unge og deres familier i lokaldistrikterne.

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Det pædagogiske grundlag tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, 0-18-årsperspektivet, strategier mv.

Ministeriets intention med den pædagogiske læreplan er, at:

"... dagtilbuddets pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, herunder sikre at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v."

Ministeriets samlede beskrivelse af rammer for den pædagogiske læreplan er beskrevet i: "**Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold**", der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud under overskriften "Den styrkede pædagogiske læreplan".

Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan i Dagtilbuddet Skovvangen

Gennem hele arbejdsprocessen med læreplanen, har vi haft fokus på en høj inddragelse af personalet samt inddragelse af forældre via forældreråd og dagtilbudsbestyrelsen.

På fælles pædagogmøder har vi arbejdet med hvordan det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne ser ud i praksis i vores dagtilbud. I dagplejen er der blevet arbejdet med de samme emner på temadage, hvor alle dagplejerne har deltaget.

For at sikre at forældrene også kan genkende den praksis der er beskrevet, har dagtilbuddets bestyrelse haft læreplanen til gennemsyn, med mulighed for at komme med kommentarer og rettelser. Bestyrelsen er især kommet med input til afsnittene om forældresamarbejdet og inddragelsen af lokalsamfundet.

Efter at have modtaget kommentarer fra personale og forældre, har de pædagogiske ledere i fællesskab sammenskrevet læreplanen.

Vi har anvendt Børn og Unges skabelon som inspiration til vores læreplan, men for at sikre et større ejerskab, har vi valgt at lave vores eget layout med billeder og eksempler fra vores egen hverdag.

Hvert afsnit indledes med en tekst, der tager udgangspunkt i Dagtilbudsloven. Herefter følger en række refleksionsspørgsmål med besvarelser, der beskriver vores pædagogiske praksis – dette underbygges af ovennævnte eksempler og billeder.

Læreplanen skal forstås som et opslagsværk og et arbejdsredskab til personalet i Dagtilbuddet Skovvangen og vil blive et dynamisk dokument, som vil udvikle sig og blive tilpasset frem mod første officielle evaluering.

God læselyst!

Børnesyn

Det at være barn har værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn.

Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Hvordan understøtter vi organisatorisk, at børnene i vores dagtilbud oplever nærhed, omsorg og anerkendende reaktioner?

I Dagtilbuddet Skovvangen sikrer vi gennem en tydelig planlægning og rollefordeling, at der er nærværende personale omkring alle børn og at alle børn ses og anerkendes. Vi arbejder ofte i små grupper, hvilket giver optimale vilkår for nærvær, omsorg og muligheder for at se det enkelte barn.

Aktiviteter planlægges med blik for det enkelte barn og gruppens behov, så børnene føler sig værdsat og værdifulde. Vi arbejder bl.a. ud fra Marte Meo-principper, hvor børnene bekræftes og ses og hvor børnene oplever at deres initiativer følges.

Josefine er 2,11 år og er lige startet i børnehaven i sidste uge. Hun ankommer sammen med sin mor og bliver mødt af pædagogen Lene. Lene siger: "Godmorgen I to, dejligt at se dig, Josefine! Du fortalte mig i sidste uge, at du godt kan lide at lege med dukker, derfor vil jeg gerne have dig og de to andre nye børn med i dukkekrogen i dag".

Hvordan understøtter vi, at alle børn oplever social samhørighed?

Vi arbejder med grupper på tværs af stuer, afdelinger og legestuer, så børnene oplever at være en del af forskellige sociale arenaer og får mulighed for at afprøve forskellige positioner.

Vi arbejder med at børnene oplever forskellige roller i forskellige sammenhænge. Vi laver visuelle markeringer – i rum, bordplaner, gruppeoversigter med videre, så børnene ser sig selv ind i forskellige sociale grupper og sammenhænge.

Gennem sammenkædning sikrer vi at børnene opdager hinanden og føler sig som en del af de sociale sammenhænge.

Sebastian og Anna på 2 år leger i legekøkkenet i legestuen sammen med en dagplejer. "Se Sebastian, han har en kage". Dagplejeren kigger på Anna og afventer et initiativ (ca. 18 sekunder). Anna kigger nysgerrigt på kagen, men siger ikke noget. Dagplejeren fortsætter; "Du kan spørge, om du må købe den af ham?"

Hvordan arbejder vi for, at vores børnesyn altid er afsat for vores praksis?

Når vi planlægger vores pædagogiske praksis, er børnenes udviklingsmål i fokus. Kerneopgaven varierer efter behov og gavnlig effekt søges for alle. Vi opstiller læringsmiljøer, der tilgodeser børnesynet, og følger kontinuerligt børnenes udvikling, evaluerer og justerer læringsmiljøerne herefter.

Dannelse og børneperspektiv

§

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Hvad forstår vi ved børnenes eget perspektiv og deres ret til medbestemmelse?

Ved barnets perspektiv forstår vi den måde barnet ser verden på, dét som barnet giver udtryk for at det oplever, ser og føler. Børnenes perspektiv kommer til udtryk på mange måder, både via ord, mimik, kropssprog, handlinger mm. Personalet tager udgangspunkt i, og sætter ord på, børnenes handlinger og initiativer.

Personalet har planlagt en aktivitet efter samling, men til samling begynder flere børn at hælde vand på bordet og plaske i det, vi vælger derfor at følge børnenes initiativ og skifter vores aktivitet ud med en vandaktivitet på badeværelset.

Hvordan arbejder vi konkret med at få børnenes stemme frem?

Vi arbejder med at få barnets stemme frem, ved at det pædagogiske personale sætter rammen for medbestemmelse afhængig af barnets alder: "Vil du have den røde eller den grønne?", "Hvilken sang vælger du i sangkufferten?", "Hvad kunne du godt tænke dig at lave?". Vi følger børnenes initiativer og laver pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i børnenes interesser. Vi indsamler data f.eks. observationer, registreringer, video og evalueringer omkring børnenes oplevelser af læringsmiljøet, for derefter at anvende denne viden i den pædagogiske praksis.

Børnene taler om Gurli Gris, og personalet projekterer derfor Gurli Gris op på væggen så der kan tegnes og tales om det.

Hvordan får vi konkret anvendt børnenes perspektiver i vores pædagogiske læringsmiljøer?

I det pædagogiske læringsmiljø arbejder vi ofte i mindre grupper hvor børnenes styrker kan komme til udtryk, alt efter alder og udvikling. De mindre grupper giver samtidig bedre udviklingsmuligheder for det enkelte barn. Børneperspektivet kommer stærkt til udtryk i den frie leg, og her kan personalet udvide legen med fx sprog og læring i forhold til barnets nærmeste udviklingszone.

Inden børnehaven tager på tur, taler de om hvad det er de skal (og hvorfor), hvilke forventninger de voksne har til børnene og omvendt, og når de igen kommer hjem til institutionen, evaluerer de turen, taler om hvad der var godt og hvad der ikke var så sjovt. En konklusion på evalueringen kan være, at der var for lidt tid på rutsjebanen. Pædagogen lover derfor børnene, at næste gang de skal på legepladsen, så starter de på rutsjebanen og har længere tid netop dér.

Leg og børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammen for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Hvordan kan vi arbejde med at dagtilbuddets børnefællesskaber understøtter alle børns udvikling af gåpåmod og integritet, giver plads til legen og til i legen at afprøve forskellige roller og positioner?

I Skovvangen Dagtilbud tilstræber vi en god balance mellem børns spontane leg og den leg der rammesættes af det pædagogiske personale og hvor alle børn har en betydningsfuld rolle.

Vi har fokus på børnefællesskaber, hvor vi opstiller læringsmiljøer, hvor børn øver sig i at deltage ud fra forskellige positioner, hvor de både lærer at stå frem foran en gruppe, at lytte og tage hensyn til hinanden og være den der "er den" eller "ikke er den".

Samling i 0-3 års-perspektiv

Ved denne samling arbejdes der med fælles opmærksomhed og der arbejdes skiftevis ud fra børnenes initiativ og personalets intenderede pædagogik.

Det er formiddag og to pædagoger holder samling med en gruppe vuggestuebørn. De har taget sangkuffert med til samling og ønsker at få en fælles opmærksomhed på de sange som børnene skiftevis får lov til at vælge fra kufferten.

Victor på 1,3 år tager initiativ til at klappe på sine lår, de andre børn følger hans initiativ og samlingen fortsætter med dette, hvor Viktors initiativ italesættes og inddrages i sangen.

Samling i 3-6 års-perspektiv.

Pædagogen Morten holder samling med de mellemste børn i børnehaven.

De sidder i en rundkreds og der tages en runde hvor hvert enkelt barn, på opfordring fra pædagogen, byder ind og fortæller hvad man kunne tænke sig at lave når børnene skal videre fra samling og ud i leg i huset og på legepladsen.

Josefine på 4,5 fortæller at hun gerne vil ud og tegne, tre andre børn kobler sig på idéen og et fællesskab er opstået og kan nemt etableres når børnene kommer ud på legepladsen.

Vi anerkender deltagelse på mange niveauer, både dem der står i periferien og dem der tager aktiv del i aktiviteten: Vi har sang og bevægelse og leger med faldskærm. En af drengene (Anton) deltager perifert. Ud fra et inkluderende perspektiv, sørger personalet for at inddrage ham i legen. Pædagogen udbryder "Det blæser helt hen på dig, Anton!".

Hvad er vores opgave og ansvar, når vi etablerer børnefællesskaber, hvor børn kan lege og udvikle sig selv i samspil med andre?

I legen er børnene deltagende og medskabende. De udforsker, forestiller sig og lærer at regulere deres følelser.

Vi har øje for det enkelte barn og for at forskellige sammensætninger af legegrupper udvikler børnene på forskellig vis og styrker børnefællesskabet. Vi stræber efter, at alle børn er deltagende og medskabende. Dette gør vi blandt andet med en opdeling af legefællesskaber ud fra roller og positioner, alder, relationer, interesser og udviklingstrin.

Positioner og roller 0-3 år

To børn på 2,5 år stiller en række stole op og laver en letbane. De øvrige børn kan sætte sig ind og derefter kører letbanen ned mod Dokk1. Det er skiftevis primært de store børn, der styrer og snakker om hvor de skal køre hen og hvor letbanen stopper, så man kan komme af.

Et yngre barn er observerende i periferien, men tager ikke initiativ til at være med. Pædagogen Elisabeth hjælper ham ind i letbanen og han kan nu være med i legen.

Positioner og roller 3-6 år

Victor på 5 år har svært ved at finde sin rolle ude i det store fællesskab på legepladsen. Han går alene rundt og kan ikke finde ind i en leg med andre børn.

Han har konkret brug for hjælp af en pædagog til at kontakte et andet barn og aftale at lege. Pædagogen Bent støtter Victor og herefter hjælpes de to børn til at gå ind i lego-rummet, der er en god og overskuelig ramme at lege i.

Victors mulighed for at deltage i leg er styrket og han udvikler endnu en god erfaring med at være i leg med et andet barn.

Hvordan sikrer vi, at alle børn på tværs af køn, kultur og alder har lige muligheder, er en del af fællesskabet og oplever, at de har medbestemmelse?

Personalet guider børnene i et indefra- og udefra-perspektiv.

I et indefra-perspektiv er pædagogen deltagende i legen og forsøger at forstå og gribe børnenes perspektiver. Det betyder, at pædagogen f.eks. kan bidrage til, at legen bindes sammen og hjælpe børnene med at fordele roller og integrere børnenes idéer i en leg.

I et udefra-perspektiv tilføres legen nye elementer ved f.eks. at personalet hjælper børnene med at afgrænse et fysisk legerum, eller præsenterer dem for nye legemiljøer.

Børnene fra dagplejen er samlet i deres ugentlige legestuegruppe. Fire af de største børn har fundet motorik-moduler frem og lavet en bane som de leger på.

Daglejerpædagogen er i periferien og observerer legen, som børnene selv holder i gang. Efter nogle gange på banen, er legen ved at gå i stå fordi børnene mangler en afslutning på banen. De vil gerne have noget at hoppe ned fra. Daglejerpædagogen Trine hjælper dem med at finde nogle høje motorikmoduler som sættes i enden af banen og legen kan nu fortsætte.

Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring.

§

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Hvad kendetegner et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er fokus på udvikling af børnenes kompetencer hele dagen?

I Dagtilbuddet Skovvungen har vi fokus på, at der sker læring og udvikling for børnene i alle dagligdagens situationer - såvel strukturerede aktiviteter, rutineprægede, legesituationer samt overgange og mellemrum.

Børnene erfarer og lærer hele dagen, de skaber sig erfaringer og viden om verden, og om dem selv, de lærer om relationer og fællesskaber, og de lærer at samarbejde med andre mennesker. Børnene udvikler forskellige kompetencer fx de personlige, motoriske og sproglige i alle de kontekster de indgår i i løbet af dagen i institutionen.

Der er for alle aldersgrupper megen læring i diverse praktiske gøremål som fx borddækning og oprydning, vi forsøger derfor at inddrage børnene mest mulig i alle de pædagogiske rutiner.

Hvordan udvikler vi de daglige rutiner, så de bliver en del af det samlede pædagogiske læringsmiljø og understøtter læreplanstemaerne?

Vi har fokus på at skabe læringsmiljøer med plads til at øve sig, og give dagens rutiner alt den tid de kræver, da dette er en stor del af barnets læring og udvikling. Selvom det primære formål med at gå i garderoben er at få tøj af eller på, vægter vi i perioder at prioritere selve processen frem for at komme fra A til B, dvs. det at øve selvhjulpenhed blive det primære frem for at komme i tøjet.

Lise på 3 år sidder i garderoben og bøvler med velcroen på støvlerne, pædagogen tager positiv ledelse og guider og opmuntrer Lise trin for trin, og da Lise lykkes med opgaven ser vi et stort smil.

Vasketøj skal i vaskemaskinen, og tre af de tilbageværende børn hjælper med at få vasketøjet til vaskerummet. Børnene hjælper med at putte tøjet i maskinen og trykke på knapperne.

Hvordan tager vi skridtet videre fra intenderet pædagogik til konkret udførelse i praksis?

Vi skaber varierede læringsmiljøer på baggrund af faglig viden, viden om aldersgruppens behov, interesser og børnenes nærmeste udviklingszone. Vi har fokus på børnenes individuelle kompetenceudvikling og progression.

Som tydelige rollemodeller og ansvarlige igangsættere har vi højt fokus på at skabe et omsorgsfuldt og trygt læringsmiljø, der er tilgængeligt hele dagen og kan tænkes som flytbart.

Dette gør vi ved at tilstræbe en faglighed, der er baseret på tydelige mål, systematik i arbejdet på baggrund af brug af data, vidensdeling og refleksive dialoger mellem personalet samt en struktureret evalueringskultur.

Vi bruger meget forskelligt data i vores pædagogiske arbejde, eksempelvis observationer, praksisfortællinger, forskning, registreringer, billeder, video mm.

Vi har fx brugt data i form af registreringer af hvor ofte børnene brugte de forskellige redskaber på legepladsen, samtidig med at vi lavede observationer for at få et mere nuanceret billede. Vi anvendte data til at belyse børnenes bevægelse på legepladsen, da målet var at skabe mere bevægelsesglæde.

Resultatet blev at løbetrykker, scootere og sandlegeredskaber blev taget væk i en periode og pædagogerne fik til opgave at sætte lege/aktiviteter i gang. Herefter blev der igen indsamlet data, denne data viste at børnene kom meget mere rundt på legepladsen, de interagerede mere med hinanden, der opstod nye relationer, og de små børn, der ellers ofte kun opholdt sig i sandkassen, havde bevæget sig ud på opdagelse på legepladsen. Vi blev derfor enige om at fortsætte med at legepladsen var uden scootere, løbetrykker og legeredskaber.

Personalet sikrer at børnene møder inspirerende og æstetiske læringsmiljøer hver dag. Vi tilstræber, at der helt fra morgenstunden er opstillet meningsfulde og inspirerende legestationer med øje for de enkelte børn og deres nærmeste udviklingszoner og interesser.

Kokken er 16.20 og pædagogen begynder de obligatoriske "lukkerutiner", tilbage er to piger på hhv. 4 og 5 år. Pædagogen ser et rodet legekøkken og siger, "Hov kokkene har vist glemt at rydde op inden de gik hjem". "Den klarer vi!", siger pigerne.

Pædagogen går ud af stuen og ordner andre ting, men vender tilbage et par minutter senere, hvor pigerne har sat alt på plads. Nu er det klart til at "kokkene" kan møde ind igen.

Der opstår desuden en snak om hvad det betyder at fx legekøkkenet er ryddet op når børnehaven lukker. Den største pige siger "Det vil altså heller ikke være sjovt at komme i morgen og så er der slet ikke ryddet op - hvordan skal vi så finde ud af hvad vi skal lege med?"

Læreplanstemaernes udtryk i Skovvangen

§

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelser af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indholdsbeskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: "Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold", der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud.

Læreplanstemaerne er:

1. Alsidig personlig udvikling.
2. Social udvikling.
3. Kommunikation og sprog.
4. Krop, sanser og bevægelse.
5. Natur, udeliv og science.
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetence til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Trygge rammer

Når personalet arbejder med at skabe trygge rammer for børnene, er det vores ansvar og vigtigste opgave, at skabe gode, tillidsfulde og trygge relationer til alle børn. En tryk tilknytning er den vigtigste grundpille i forhold til at skabe trygge læringsmiljøer, hvor børnenes udvikling, læring, trivsel og dannelse er i fokus.

Barnets nærmeste udviklingszone

Når personalet arbejder med at udfordre det enkelte barn inden for dets nærmeste udviklingszone, skal det pædagogiske læringsmiljø tilpasses det enkelte barn. Vi anvender data for at finde ud af, hvor barnets behov og interesser er. Data kan være sprogvurdering, udviklingsprofil, dialoghjulet fra status-udviklings-samtale, iagttagelser, hvad leger barnet, hvem leger barnet med m.m. På den måde kan vi tilrettelægge et læringsmiljø som ligger i barnets nærmeste udviklingszone.

Børns engagement

Når personalet arbejder med at alle børn er engagerede og motiverede i de gruppeaktiviteter, vi tilbyder, sørger vi for god forberedelse og tydelige rammer for børnene. Nogle børn har brug for guidning. Nogle skal holdes i hånden og andre følger bare med/efter. Gruppeaktiviteterne er både tilpasset børnenes interesser og udviklingsniveau. Ud fra viden om det enkelte barn, skaber personalet deltagelsesmuligheder og positioner for alle.

Personalet arbejder med stort engagement, som tydeligt smitter af på børnene. Ofte arbejdes der med gentagelse af de samme aktiviteter - det betyder, at børnene oplever forskellige deltagelsesmuligheder og oplever at blive dygtigere for hver gang.

Det kan være ok at være en perifer deltager, men når et barn forlader en aktivitet, skal personalet overveje om barnet har været i det rette læringsmiljø, eller om barnet havde behov for ro eller lignende.

Dialogen med børn

Når personalet arbejder med dialogen med børnene, dét at lytte, turtagning og at vente på, at barnet taler færdigt, bliver børnene mødt af et personale, som anerkender børnene og deres følelser. Personalet læner sig op ad bl.a. Marte Meo-principper, og hjælper altid børnene med at få en overskuelig, tryk og forudsigelig hverdag i dagtilbuddet. Personalet benævner både egne og barnets handlinger og giver sig god tid til at lytte og vente – nogle gange skal man "tælle til 18", før man kan forvente det lille barns respons!

Personalet hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og handlinger og giver sig tid til at guide og støtte børnene i alle hverdagens små og store udfordringer. På den måde lærer børnene sig selv og deres jævnaldrende at kende. De lærer at mærke sig selv og agere i forskellige situationer i dagligdagen, hvilket udvikler robuste og selvsikre børn, der oplever mestring, gåpåmod og engagement.

Selvhjulpethed

Når personalet arbejder med børnenes selvhjulpethed gør vi det ud fra tesen: Dét man kan selv, gør man selv. Vi guider børnene til selv at kunne og vente med tålmodighed. Børnene lærer selv at krave op på trip-trap-stolen, tage tøj og evt. ble af, dække bord og rydde af.

Personalet opfordrer børnene til at hjælpe hinanden, til at samarbejde og til at sammen kan vi mere end vi kan alene.

Eksempel: To børn der kører på samme cykel, hvor den ene står bagpå. Op ad bakken går cyklen i stå, men børnene guides til at én går af og skubber.

Udvikling af selvhjulpethed sker i tæt samarbejde med forældrene. Barnet skal også tilbydes gode deltagelsesmuligheder derhjemme, det kræver at forældrene har indsigt i dét, personalet arbejder med og at forældrene giver sig tid til, at barnet skal kunne selv.

Social udvikling

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse

Udvikling af sociale kompetencer

Når personalet arbejder med at understøtte sociale kompetencer gennem leg, opstiller de gode læringsmiljøer, der giver mulighed for, at børnene kan etablere udviklende lege. Det sker ved at have fokus på såvel det fysiske, selve indretningen, legetøjet der stilles til rådighed men også det psykiske miljø i husets kultur.

Vi understøtter barnets medindflydelse og relations-opbygninger ved at følge barnets initiativer og støtte dem i deres udvikling af sociale relationer på tværs i huset i de lege og aktiviteter de vælger til og indgår i.

Personalet involverer aktivt børnene i at løse deres konflikter ved at hjælpe dem med at sætte ord på problemer og finde løsninger sammen. Personalet er opmærksomme på børnenes grænser og hjælper dem med at se andre børns grænser ved italesættelse.

Læringsmiljøerne skal understøtte barnets lyst til at lege og eksperimenterer og det er derfor vigtigt, at vi har organiseret læringsmiljøer der kan forandres og er fleksible.

Forskellighed som en ressource

Når personalet arbejder med at forskellighed er en ressource, sker det ved at personalet italesætter børnenes forskelligheder og kompetencer. Ved sammensætning af børnegrupper tænkes der både i at børnene kan supplere hinanden og være på samme udviklingstrin.

Med udgangspunkt i børnegrupperne sætter personalet egne kompetencer i spil og tilbyder forskelligartede aktiviteter. Dette giver mulighed for, at forskellige læringsmiljøer kan skabes over hele dagen.

I personalegrupperne er der fokus på at videndele, være i faglig sparring og reflekserive dialoger. Dette sker med henblik på hele tiden at udvikle og forbedre vores pædagogiske praksis.

Børns trivsel

Når personalet arbejder med børns trivsel, undersøger vi om det enkelte barn er i trivsel og udvikling og har sociale handlemuligheder. Vi arbejder systematisk, og ud fra en datainformeret praksis, hvilket betyder, at personalet er undersøgende på barnets udfordringer og hvor barnet evt. har brug for særlig støtte i sin udvikling. Vi indsamler data, der giver ny viden og sikrer at personalet kan opstille målrettede og udviklingsstøttende øvebaner for barnet.

Personalet inddrager tillige forældrene i arbejdet omkring barnets øvebaner og herved bliver det muligt at være samskabende omkring barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det gode børnefællesskab

Når personalet arbejder med at etablere det gode børnefællesskab, er der fokus på at understøtte, at alle børn ser hinanden. Det sker ved på positiv og konstruktiv måde, at italesætte børnenes initiativer og deres forskellige ressourcer og kompetencer overfor hinanden. Det sker også ved at personalet både over for det enkelte barn og for børnegruppen sætter ord på de følelser, som børnene udtrykker.

Vi vil se tegn på et godt fællesskab, ved at se børn der udviser empati og indlevelse i hinanden - og se børn der accepterer hinandens forskelligheder og giver plads til forskellighederne i sociale handlemuligheder, lege og læringsmiljøer.

Børn der er uden for fællesskabet

Når personalet arbejder med at guide børn, der er uden for fællesskabet, støtter personalet børnene i at agere hensynsfuldt og giver børnene en forståelse af, at alle er vigtige ind i det store fællesskab. F.eks. når personalet hjælper med at organisere at man venter på tur ved rutsjebanen. Personalet har blik for børnenes forskellige deltagelsesmuligheder ind i fællesskabet og sætter rammer for, at det enkelte barn får medindflydelse på hvad og hvordan det indgår i aktiviteter og lege. Det sker f.eks. ved at personalet sætter gang i succesoplevelser for børn, der endnu ikke er en del af fællesskabet.

Personalet er opmærksomme på at se barnets initiativer, italesætte dem og tage udgangspunkt i barnets interesser og følge disse både i den intenderede pædagogik, de voksenstyrede aktiviteter og børnenes frie leg. Det er vigtigt at personalet har blik for - og kan veksle mellem - at gå foran, ved siden af og bagved børnene. Som mennesker udvikler vi os i sociale relationer. Barnets mulighed for at indgå i forskellige sociale fællesskaber, er derfor af afgørende betydning for trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Gode rollemodeller

Når personalet arbejder med at være gode rollemodeller i forhold til børnenes sociale udvikling, er der fokus på det fælles ansvar for at være medskaber- og formidler - af en positiv kultur i huset. Personalet er medansvarlige for, at der udvikles og opretholdes en kultur, der giver rum til både den positive og den mere udfordrende dialog samt reflektiv sparring blandt kolleger.

Det er afgørende at der skabes en kultur, hvor man som både barn og voksen tør stille sig frem, blive kigget på af andre og "udstille" sig selv samt kunne bede om hjælp og støtte til udvikling og trivsel.

Personalet går forrest og viser, at alle er vigtige i fællesskabet og italesætter styrker og kompetencer, men også det der er svært – hvad har barnet svært ved og hvordan kan den voksne bidrage til en udvikling eller løsning? Som den gode rollemodel er personalet imødekommende, hilser på og ser alle børn og voksne i huset og italesætter initiativer på en positiv måde. Herved får alle - børn som voksne - en oplevelse af at høre til og kunne bidrage værdifuldt og relevant ind i fællesskabet.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Sproglige referenceramme

Når personalegruppen arbejder med at udvikle børnenes sproglige referenceramme, arbejder vi på at komme hele vejen rundt om nye ord og begreber. Vi bruger konkrete, leger med ordet, sanser det og oplever det. De voksne hjælper børnene med at inddrage de nye ord og begreber i legene.

Personalet har en bevidsthed om at udvide sit sprogbrug, bruge nye vendinger og synonymer. Ord og vendinger bliver gentaget og vendt tilbage til.

For at begå sig godt i fællesskabet skal børn udvikle et godt legesprog, det kalder på god sprogforståelse og udvidelse af ordforrådet i forhold til barnets nærmeste udviklingszone. Når vi f.eks. introducerer ord og begreber der handler om vinter, går vi ud og mærker og sanser hvad vinter er. Et andet eksempel kan være vores sangkuffert som indeholder konkrete vi kan synge om eller lege. Vi læser også bøger, hvor vi snakker om billederne.

Kvalitet i mellemrummene

Når personalet arbejder på at højne kvaliteten i mellemrummene (tidspunkter hvor der ikke er planlagt og iscenesat noget) er der fokus på nærvær, tid til at give sig tid til det, der bare er og stort fokus på at sætte ord på egne og børnenes initiativer. Personalet tager aktivt del i at afstemme tale og lytte positioner i børnegruppen og holder et særligt fokus på de sprogsvage børn.

Der er en stor bevidsthed om den organisatoriske fordeling af personalet, på strukturen og en tydelig rollefordeling blandt personalet, dermed bliver der gode betingelser for fordybelse.

Der bliver bl.a. arbejdet med legekort med fokusord og fælles aftale om at alle i en given periode booster det barn der har særligt behov. Det gøres ud fra viden om, at der sættes skub i udviklingen når flere giver det opmærksomhed.

Ud over det talte sprog er hele kroppen en vigtig kommunikator, derfor arbejdes der også med tydeligt kropssprog, stemninger og "tegnprog" (babytegn).

De sprogsvage børn stimuleres bedst når de får tid, rum, opmærksomhed og støtte til at indgå i fællesskabet. Sproget stimuleres ad mange veje og derfor er forældre og andre børn vigtige rollemodeller i sprogudviklingen.

Høj kvalitet af sproglige læringsmiljøer

Når personalet arbejder med at sikre høj kvalitet af sproglige læringsmiljøer, tænker vi læringsmiljøer både ude og inde.

Personalet har fokus på at skabe mange personale-barn-samtaler. Personalet organiserer leg og fordybelse i mindre grupper og kollegaer støtter op om og respekterer fordybelsestiden.

Udenfor inddrages især naturen som samtaleemne, men der tænkes også i at den fysiske indretning kan skabe nye sproglige læringsmiljøer, f.eks. da legehuset over længere tid ikke havde været brugt fik det nyt liv og nyt sprogligt indhold da det blev indrettet som legerestaurant.

Det er personalets ansvar at der er gode læringsmiljøer for alle børn. For at sikre overblik og viden om alle børn indsamler personalet forskelligartede data. Det kan f.eks. være relationskemaer, hvor det fremgår hvem der leger med hvem eller hvem der taler med hvem og om hvad.

Dialogen mellem barn og personale

Når personalet arbejder med dialogen mellem barn og personale tales der ud fra gensidig anerkendelse og respekt. I dialogen italesættes både barnets initiativ og behov. I dialogen udvides barnets ordforråd alt efter barnets nærmeste udviklingszone. Personalet har stor opmærksomhed på rum for pauser, så barnet får tid til at respondere uden at den voksne giver svaret.

Personalet har øje for at humor indgår i den sproglige dialog, der laves pjat og sjov med ord. Det kan f.eks. være at man peger på et barn og sige et forkert navn eller sige at en banan er et æble. Derefter venter personalet på børnenes reaktion!

I den gode dialog oplever barnet anerkendelse og respekt og får en oplevelse af at blive forstået. Personalet gentager det lille barns sætning korrekt, hvilket er med til at styrke barnets selvværd og mod på at udvikle videre.

Sprogliggørelse af børnenes tanker og følelser

Når personalet arbejder på at sprogliggøre børnenes tanker og følelser er personalet nærværende og italesætter det der sker, det der opleves og hvordan det føles. Personalet har særlig opmærksomhed på børn der ikke er en del af fællesskabet, dette italesættes over for både det enkelte barn og for gruppen. Personalet hjælper børnene med at aflæse kroppens sprog og sætte ord på det de ser.

Børn skal føle sig set, hørt og forstået og derigennem lære at forstå sig selv og andre. For at begå sig socialt skal børn udvikle sprog for tanker og følelser.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge koppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Udvikling af nye færdigheder

Når personalet arbejder med at udvikle det børnene allerede kan, samt udvikle nye færdigheder hos børnene har personalet blik for nærmeste udviklingszone og opsætter læringsmiljøer, der tager hensyn til næste læringspotentiale.

Dette kan for eksempel være udvikling af selvhjulpethed. Det er vigtigt at have tid til at bøvle. Personalet skaber tid og rum til at bøvle og er opmærksomme på at guide, hvor læringspotentialet er.

Grundlæggende set er det yderst vigtigt at personalet er bevidste om rollen som kropslig rollemodel – dette både som en tænkning og som en gøren. Der kan ikke opsættes store forhindringsbaner og forventes automatisk udvikling, uden at der er aktive voksne.

Læringsmiljøer ude og inde

Når personalet tilbyder læringsmiljøer, som understøtter bevægelse både ude og inde tænker vi i flytbare miljøer og miljøer i forskellige højder, så der skabes mulighed for bevægelse. Vi ser hele rummet som bevægelsesarena - forskellige møbler skaber mulighed for forskellige bevægelser og giver erfaringer med forskellige underlag.

Personalet viser vejen for udearealets nuancer og sikrer at alle sanser får mulighed for at blive stimuleret. Både den frie leg og den planlagte leg bygges op om aktiviteter som at klatre, løbe, cykle, gynges, grave og meget mere.

Det er fundamentalt at personalet arbejder med det hele barn og ser udviklingspotentialer fremfor kultur-regler. En "må godt-kultur", hvor udviklingspotentialer udnyttes frem for en "pas på-kultur". Personalet tænker udvikling fremfor ængstelse.

Grov-, fin- og sansemotorisk udvikling.

Når personalet arbejder med at understøtte både grov-, fin- og sansemotorisk udvikling er personalet kreativ i sin tænkning i forhold til mulighederne for næste læringspotentiale og opstilling af læringsmiljøer. Personalet bruger ofte de forhåndenværende tilgængelige og naturlige læringsmiljøer. F.eks. frostvej der udfordrer sanserne, vandpytter til at hoppe i, bakker der kan løbes på og trilles ned ad. Spisesituationer hvor man spiser ærter/rosiner med fingrene, drikker vand med sugerør, dufter appelsinskrællen mv. Dufter og smage ude i naturen mm.

Personalet sørger for tilgængelighed til de redskaber, der er behov for i forhold til børnenes nærmeste udviklingszone. Ske, gaffel, kniv, skarpe knive...store bolde, mellem bolde, små bolde osv...

Især i dagplejen benytter man sig af at besøge forskellige legepladser i lokalområdet med forskellige motoriske udfordringer.

Bevægelsesglæde

Når personalet arbejder med at sætte rammer for, at alle børn oplever bevægelsesglæde, har vi øje for at skabe udviklingsøjeblikke for alle børn.

Personalet viser entusiasme og engagement i børnenes bevægelsesglæde, og går således foran og udviser selv bevægelsesglæde.

Personalet har øje for børnenes forskellige personligheder, psyke og drive og skaber rammer, der tager hensyn til disse forskelligheder, som giver børnene forskellige deltagelsesmuligheder.

Personalet skaber forskellige muligheder og et bredt repertoire af bevægelse, så der netop er noget for alle børn.

Når der er en mangfoldighed af børn, der ikke kan alene, børn der kan lidt og børn der kan meget, bliver læringsmiljøet dér, hvor vi deler viden og praksis og bliver inspireret til at sætte nye mål.

Eksempel: Hoppelege ud fra forskellige udviklingsstrin - nogle hopper fra stor højde, nogen hopper fra mindre højde, nogens fødder slipper ikke gulvet.

God kropsfornemmelse

Når personalet arbejder med at børnene bliver fortrolige med egen krop, og udvikler god kropsfornemmelse benævner vi de forskellige kropsdele og kroppens funktioner. Personalet italesætter de kropslige fornemmelser for børnene og opsætter læringsmiljøer der giver mulighed for de kropslige fornemmelser (yoga, sanser, mindfulness, puls/ro).

Der tilrettelægges aktiviteter, der tilgodeser hele arousal-registret. Fra at være helt oppe at køre/i fuld vigør til at være i ro, balance og afslappet.

Personalet skaber et læringsmiljø, hvor det er naturligt at man rører ved hinanden fx ved massage eller ved at "tegne" på hinandens krop. Personalet arbejder bevidst med at børnene oplever forskellige kropslige signaler (puls, varme, kulde, sult, smerte, nydelse) samt kroppens grænser, evner og begrænsninger.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Kontakt med naturen

Når personalet arbejder med at børnene kan få direkte kontakt med et bredt udsnit af naturen, spiller legepladsen, dagplejerens haver og nærområdet (skov og strand, grønne områder, byggelegepladser mm.) en stor rolle. Det er her de stifter kendskab til naturens mangfoldighed, vejrforhold, dyre- og planteliv og årstidernes skiften mm.

Generelt er de naturområder, vi tilbyder, meget kultiverede. I det omfang det er muligt, bør vi have opmærksomhed på at give børnene oplevelser i mere "vild" natur, moseområder, vandløb og lign.

Forudsætningen for at børnene får det bedste udbytte af disse rammer er voksne, der selv er optagede af naturen og formidlingen af oplevelser i naturen.

Vi skal undres og begejstres og italesætte oplevelser sammen med børnene, også selvom vi har oplevet en regnorm før.

Børnenes spørgsmål om natur, udeliv og science.

Når personalet arbejder med at gribe børnenes spørgsmål og optagethed som udgangspunkt for fælles undersøgelser og dialoger er det netop den nysgerrige, eksperimenterende og mere naturfaglige tilgang fra de voksne, der er vigtig. Denne tilgang skal være grundlæggende fordi vi ved, at den har en afsmittende effekt på børnene. Vi viser interesse for børnenes nysgerrige spørgsmål og besvarer dem ift. nærmeste udviklingszone.

Det er her, det nye begreb 'science' kommer ind i billedet. Vi har traditionelt ikke tænkt begrebet så meget ind i en førskoleverden tidligere, men ser det nu, især underbygget af den digitale verden, som et vigtigt element i førskolebarnets læring og udvikling.

Årsag, virkning og sammenhænge

Når personalet arbejder med at udvide børnenes forståelse af årsag, virkning og sammenhænge laver vi planlagte aktiviteter, hvor vi ikke kun iagttager, men er nysgerrige og eksperimenterende: Hvad sker der, når man blander eddike og bagepulver? Lever en regnorm videre, hvis man hakker den over? Hvad sker der hvis vi tager en isklump med ind eller vander blomster med frugtfarve? Personalet lærer børnene at passe dyr og planter, vi sår og høster, viser børnene at blomsten visner, hvis den knækker osv.

Når vi er nysgerrige og eksperimenterende sammen med børnene, øger vi deres forståelse for sammenhænge i naturen og en begyndende forståelse for, hvordan vi passer på den (fx affaldssortering, kompostering og genbrug).

Matematisk opmærksomhed

Når personalet arbejder med at understøtte børnenes matematiske opmærksomhed, tænker vi matematiske begreber ind i det daglige sprog; måle, veje, sammenligne og navngive former.

På den måde bliver personalet rollemodel for en mere naturfaglig tilgang, der både giver det enkelte barn et større udsyn og måske også er med til at sikre en større interesse for de naturfaglige fag.

For at blive en god katalysator og rollemodel er det vigtigt, at personalet opsøger viden: blive inspireret af sine kolleger, opsøger tilgængelig litteratur, søger inspiration på nettet og opdyrker egen nysgerrighed både sammen med kollegaer og sammen med børnene.

Det vil være en mulighed at oprette en fælles vidensbank i afdelingen/dagtilbuddet.

Når det ovenfor beskrevne "mindset" er udviklet vil det betyde at "natur, udeliv og science" i højere grad tænkes ind i de andre læreplanstemaer/læringsmiljøer/rutiner.

Som eksempler kan nævnes: Sproget bliver beriget med nye begreber og spændende læringsmiljøer; kroppen og sanserne udvikles i mødet med naturen (koldt/varmt, vådt/tørt, kuperet/fladt, mørke/lys mm.) Barnet udfordres på gå- og løbeture, legen inspireres af naturoplevelser, materialer fra naturen anvendes i legen og til udsmykning, hvor kommer vandet i kanderne fra, hvorfor skal man tisse osv.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

Forskellige kulturer og traditioner

Når personalet arbejder med børnenes nysgerrighed for forskellige kulturer og traditioner har vi fokus på at lære børnene om vores forskellige kulturer. Vi lever i et land (og en stor by) med mange forskellige kulturer og stor diversitet. Vi vil derfor gerne medvirke til at give børnene en større indsigt og forståelse for de forskellige kulturer.

Når vi inddrager børnene i de praktiske gøremål, formidler vi en god bid af den danske kultur og værdien om at bidrage til fællesskabet. Vi inddrager/samskaber med forældrene, vi byder de forskellige kulturer ind bl.a. ved aktiv deltagelse af forældrene gennem kulturprojekter. Vi har temaer om mad fra alverdens lande, hvor vi laver mad og lærer om andre kulturer.

Børnene har også deres egen kultur, som går i arv fra den ene børnegruppe til den anden. Personalet støtter op om denne kulturformidling ved at hjælpe børnene med at tage initiativ til at fortsætte en bestemt leg. Personalet sætter rammerne og giver plads til legen, så den lever videre.

Forskelle og ligheder

Når personalet sammen med børnene arbejder med at finde forskelle og ligheder mellem mennesker, gør vi dette for at vise, at vi er forskellige og det er ok at være forskellig. Hermed udvikler vi børnenes selvværd og lærer dem at respektere hinandens forskelligheder.

Vi taler også om, at vi er forskellige, både kropsligt, sprogligt og i forhold til færdigheder. Vi sætter ord på det børnene bliver optagede af fx alder, køn, størrelse, udseende mm. Vi følger børnenes initiativer og deres undren – fx i forhold til fødselsdage. Vi italesætter og viser forståelse når børnene taler andre sprog end dansk.

Vi forklarer børnene, at vi er forskellige. Nogle spiser svinekød, andre gør ikke - nogle holder jul, andre holder ramadan osv. Vi fortæller om forskelle og forsøger at koble sammen.

Børnegruppens mangfoldighed

Når personalet arbejder med at inddrage børnegruppens mangfoldighed i etableringen af læringsmiljøer, tager vi udgangspunkt i børnenes hverdag. I børnehaven laver vi fx en ny fortolkning af de tre bukkebruse, hvor vi inddrager børnenes miljø - de tre bukkebruse skal ikke have græs, men pizza. Vi ændrer på historien og leger med fantasien.

Vi viser billeder af forskellige ting, fx et hus, vi taler om hvordan et hus ser ud, hvordan man kan bo mm. Dukkerne, som børnene leger med, har forskellig etnicitet og køn, og vi læser bøger om forskellige mennesker, køn, hudfarve mm.

Kreative udfoldelse, fantasi og nysgerrighed

Når personalet arbejder med at understøtte børnenes kreative udfoldelse, fantasi og nysgerrighed tager vi udgangspunkt i, hvad børnene har behov for, og ser på hvad næste skridt er i forhold til nærmeste udviklingszone.

Vi anvender dialogisk læsning med konkrete. Det giver indtryk, når vi læser sammen med børnene og efterfølgende kan børnene selv skabe udtryk, ud fra det de har hørt.

Vi læser bøger om larver, synger sange om sommerfugle, maler fugle, undersøger og eksperimenterer sammen med børnene gennem kreative aktiviteter og i naturen.

Vi introducerer børnene for kunst og kultur fx gennem ARoS, teater, traditioner, hatteteater, julekrybspil mm. Børnene er medskabere, de laver kunstværker til kunstudstilling på distriktsskolen, de er med i hatteteater, teater, musik mm.

Adgang til forskellige materialer og redskaber

I vuggestuerne og i dagplejen giver personalet børnene adgang til de fleste materialer, hvorimod der i børnehaverne altid er adgang til fx papir, farver, maling mm.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor vi introducerer forskellige materialer, og vi gør de materialer tilgængelige som børnegruppen kalder på.

Læring og læreplanstemaer

Hvordan organiserer vi arbejdet med læreplanstemaerne, så de fremstår i en sammenhæng?

Til vores personale-/stue-/legestuemøder sikrer vi, at samtlige læreplanstemaer bliver tænkt ind i den pædagogiske praksis, med udgangspunkt i børnenes interesser og nærmeste udviklingszone. Ligeledes sikrer vi med løbende evaluering og dokumentation, at alle børn kontinuerligt kommer omkring alle læreplanstemaer.

Når der arbejdes efter den pædagogiske læreplan, vil temaerne hele tiden bevæge sig ind i hinanden og alle temaer vil blive en naturlig del af alle børns dagligdag i dagtilbuddet, så vi undgår silotænkning.

Når en medarbejder tager børn med i skoven, så tales der om de dyr, som børnene møder og dette giver både viden om naturen og styrker den sproglige udvikling. Det udvikler også barnets sociale kompetencer, da barnet f.eks. skal vente på tur, i forhold til at holde insektet og lytte til de andre børn.

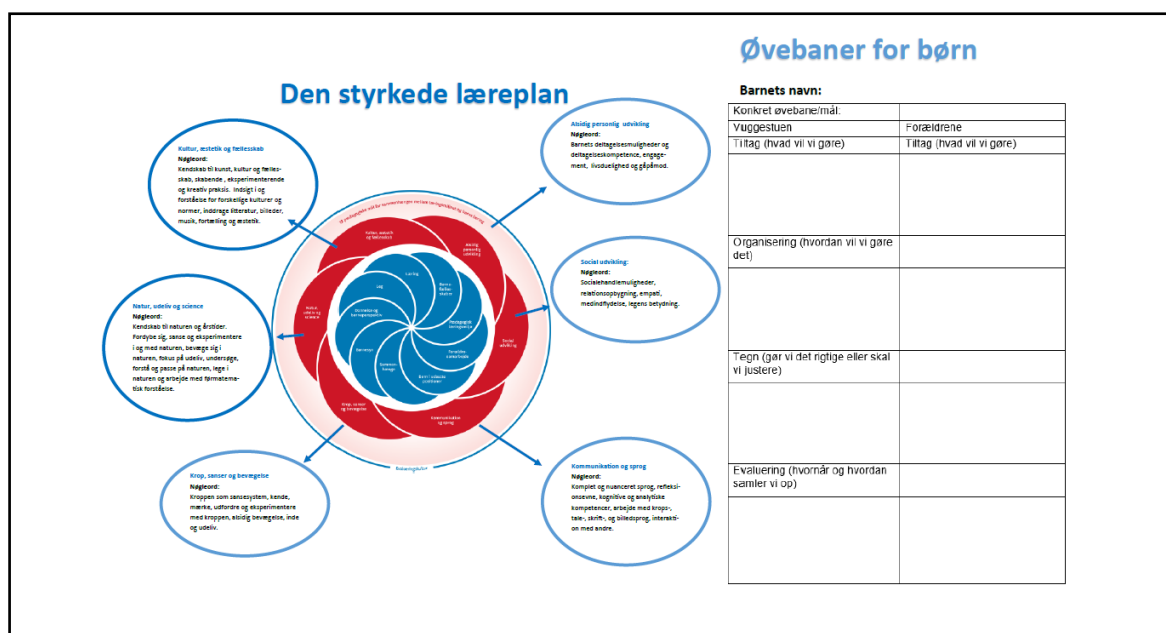
Hvordan sikrer vi, at samtlige læreplanstemaer er til stede i vores læringsmiljøer, så de naturligt indgår i såvel børneinitierede som voksenorganiserede sammenhænge?

Vi har ugeplaner/nyhedsbreve hvor vi beskriver hvilke læreplanstemaer vi anvender i de voksenorganiserede aktiviteter. Vi har fokus på at organisere fysiske læringsmiljøer der til dels kan forandres og tillige understøtte børnenes initiativer.

Vi laver systematisk refleksion og evaluering, hvor vi bl.a. anvender data og KOLB's læringscirkel. Vi har overblik over hvad vi arbejder med, og hvorfor vi gør det, og vi har stort fokus på hvad børnene får ud af det. Vi tænker børnenes udvikling ind i læreplanstemaerne, vi laver øvebaner for børnene og evaluerer løbende disse. Vi tager udgangspunkt i børnegruppen og laver aktiviteter ud fra børnenes øvebaner og initiativer. Vi laver mindre grupper for at tilgodese børnenes behov, samtidig med at vi har fokus på det børneinitierede.

Eksempel på hvordan vi strukturerer sammenhængen mellem læreplanstemaerne og de voksenorganiserede aktiviteter, på baggrund af børnenes nærmeste udviklingszone/øvebaner.

OBS: Se bilag 1 for læsevenlig udgave

Hvordan finder vi viden om og inspiration til læreplanstemaerne, og hvordan følger vi børnenes udbytte af vores arbejde med læreplanstemaerne?

I dagtilbuddet arbejder vi med en fælles og en individuel tilgang til at finde viden og inspiration til læreplanstemaerne.

Vi sparrer med kollegaer, besøger hinandens afdelinger, bruger hinandens faglige viden og videndeler på tværs indenfor faglige emner. Desuden inddrages forældrenes viden om de enkelte børn, for at kunne justere læreplanstemaerne til børnenes nærmeste udviklingszone.

På det individuelle niveau søger vi viden via litteratur, Google, kommunens tilbud, kurser og kompetenceudvikling. Dermed bliver nytænkning af læreplanen også et individuelt ansvar.

Børnenes udbytte følger vi løbende via systematisk indsamling af data og evaluering, eksempelvis via SUS, motorikprofiler, øvebaner, handleplaner, observationer og KOLB. Video kan bruges til at lave visuel dokumentation på børnenes udvikling. Børnenes egne produktioner og børneinterviews bruges i forskelligt omfang som dokumentation på deres udvikling.

Vi vil afsøge muligheden for at udvikle en vidensbank der indeholder viden og inspiration til læreplanstemaerne. Denne kan dels indeholde pædagoger, der stiller sig til rådighed med særlig viden (eks. hatteteater, rollespil...), samt emner og aktiviteter hvor en afdeling har særlig viden.

Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske mål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

Hvordan skaber vi rammer og indretning, der understøtter mulighederne for forskellige voksen- og børneinitierede aktiviteter, leg, fordybelse fysisk udfoldelse mv.?

I Dagtilbuddet Skovvangen er vi fleksible i forhold til fysisk indretning. Når vi vurderer den fysiske indretning, bestræber vi os på at være kreativt tænkende og lede efter muligheder.

Vi gør os umage, så børnenes kreative aftryk præsenteres autentisk og æstetisk. Bøger er tilgængelige for børnene og i børnehaven er materialer som f.eks. papir og farver også tilgængelige.

I vores dagtilbud har vi fokus på akustik og lyssætning, da dette er en forudsætning for at have det bedste arbejdsmiljø for både børn og personale.

Mads og Simon kommer ind i rummet og vil gerne lave en motorikbane med trædesten.
Pædagogen følger deres initiativ og ruller bordene væk og slår klappbordene op så gulvet er frit til legen.

Man kunne også vende alle reolerne, så legetøjet ikke kan ses, og rummet dermed indrettes, så det kan anvendes til fysisk aktivitet.

En gruppe af børn laver udsmykkede håndaftryk.
Aftrykkene bliver hængt op og Sophie står foran og siger: "Den har mig lavet".

Appellerer vores fysiske rammer i alle afdelinger til børnenes nysgerrighed og lyst til at udforske såvel inde som ude?

Den fysiske indretning skal afspejle og invitere til den leg, som vi gerne vil understøtte i barnets udvikling.

Vi bygger også læringsmiljøer på baggrund af børnenes initiativer og understøtter yderligere læring ved at tilføje nye elementer til læringsmiljøerne. Vi skaber både miljøer der giver mulighed for uforstyrret leg samt fysisk aktivitet.

Vi stræber efter mulighed for små børnegrupper og skaber tydelige legezoner ved hjælp af fx. rumdelere, gulvmåtter og tæpper. Der placeres legetøj, som viser, hvad der kan leges det pågældende sted.

I dagplejen suppleres det hjemlige læringsmiljø, hvor børnene er tæt på dagplejeren, med de daglige rutiner i legestuerne. I legestuerne er der også bedre mulighed for fysisk udfoldelse og leg i større grupper.

Vi gør f.eks. klar til en rolleleg med et klart tema, hvis børnene har brug for at blive tydeligt guidet ift. at "lære at lege".

De første børn, der møder ind, møder et lille opdækket bord med tallerkner og kaffekopper i køkkenkrogen, som inspirerer og indbyder til leg, og hvor dukkerne sidder klar rundt om bordet.

Vores udemiljø er, ligesom vores indemiljø, indrettet, så der er mulighed for forskellige legemiljøer f.eks. kroge til uforstyrret leg samt grovmotoriske- og finmotoriske lege. Personalet deltager aktivt sammen med børnene og tager nogle aktive valg ift. hvilke materialer og redskaber der skal være til rådighed. Således tilgodeses både de grovmotoriske fysiske lege og de mere sansemotoriske fysiske lege.

Vores udemiljø inkluderer også dagtilbuddets kolonihave, hvor der bl.a. er mulighed for dybelse i at undersøge kryb og kravl samt følge planter i at spire og gro. Vores udemiljø rummer også muligheder i lokalmiljøet f.eks. legepladser i lokalmiljøet og kulturelle oplevelser. Dagplejernes haver rummer også en oase af mulighed for aktiv leg og fordybelse.

Pædagogen Jette har et sansemotorisk forløb med en gruppe vuggestuebørn inde på badeværelset, hvor børnene får varmt fodbad og massage. Da det lige har regnet udenfor udvikles aktiviteten til, at børnene tager strømperne af og løber ud på den våde terrasse, hvor børnene mærker det våde og kolde vand på deres fødder.

Børn i udsatte positioner

§

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner

Hvordan sikrer vi, at børn i udsatte positioner i vores dagtilbud har de pædagogiske, strukturelle og fysiske rammer, de har behov for?

I Dagtilbuddet Skovvangen er vores grundlæggende tænkning om børn i udsatte positioner, at det som udgangspunkt aldrig er barnets udfordringer, der er en hindring. Det er vigtigt at rammerne i det pædagogiske læringsmiljø, justeres og opsættes så de tilgodeser og sikrer alle børns deltagelse. Vi har et særligt fokus på at sikre, at børn i udsatte positioner tænkes ind i de pædagogiske, strukturelle og fysiske rammer, så også deres leg, trivsel, læring, dannelse og udvikling sikres.

I arbejdet med børn i udsatte positioner, har vi meget fokus på sammensætningen af børnegrupper. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns udfordringer og potentialer og tilstræber at arbejde i mindre grupper.

Mange børn i udsatte positioner har brug for pause fra det store fællesskab. Det sikrer vi gennem den fysiske indretning og udnyttelse af alle fysiske rammer.

I børnehaven sidder Hans, Søren og Mathias og bygger garager til deres biler af legoklodser.

Da Søren har meget svært ved at koncentrere sig om en leg, hvis der er lyd og bevægelse omkring ham, har pædagogen Hanne sat to flytbare skillevægge op omkring drengene samt et biltæppe, der kan visualisere legearealet.

Nu kan Sørens hjerne få ro, og legen varer i en time uden forstyrrelser for drengene.

Ved bordet sidder Sofia stille og lægger et puslespil – de andre børn er på legepladsen.

Efter 15 minutter ringer TimeTimeren. Sofia har nu fået sluppet af og ladet sine hjernebatterier op i fred og ro, så hun kan overskue at deltage i eftermiddagens sociale lege på legepladsen.

Hvordan arbejder vi konkret med børnefællesskaber i vores dagtilbud, så børn i udsatte positioner indgår som en betydningsfuld del?

Børn i udsatte positioner forberedes til aktiviteter – eksempelvis gennem ”Trin for Trin” eller ved at barnet prøver sanglegen eller motorikbanen før de andre.

Personalet italesætter barnet i den udsatte position, ud fra en positiv og anerkendende tilgang og støtter barnet i samværet med andre, ved fx at guide og oversætte dets intentioner overfor de andre (ud fra Marte Meos principper). Personalet fremhæver og italesætter det udsatte barns potentialer og styrker overfor de andre børn. Dette gælder også i forhold til forældrene, hvor vi samskaber med udgangspunkt i forældrenes ressourcer og muligheder.

Der opsættes aktiviteter og legemiljøer ud fra det udsatte barns ressourcer, styrker og interesser, så de kan blive betydningsfulde i børnefællesskaberne. I samarbejdet med forældrene, samskaber vi med udgangspunkt i forældrenes ressourcer og muligheder omkring barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse

Anders deltager i en del af samlingen sammen med de andre børn. Efter et stykke tid, må Anders sidde udenfor cirklen og lege med nogle udvalgte legesager. Anders opnår herved deltagelse i samlingen længere tid end han ellers kan

Hvordan tager personalet ansvar for kvaliteten i interaktionen og relationen med det enkelte barn?

I arbejdet med børn i udsatte positioner indgår vi ofte i et samarbejde med dagtilbuddets specialpædagog, eller en af dagplejepædagogerne, og udarbejder her handleplaner. Desuden arbejder vi ofte tværfagligt, eksempelvis i samarbejde med sundhedsplejerske, Vuggestedet, PPR (Pædagogik Psykologisk Rådgivning) og skolen.

Som led i vores arbejde med børn i udsatte positioner anvender vi værktøjer til indsamling af data omkring barnet - DPU/SUS/TRAS/Motorikprofiler mm.

I det praktiske arbejde anvender vi bl.a. Time-timer, piktogrammer, visuel støtte og konkrete. I det omfang det er muligt anvendes specielle pædagogiske tiltag ind i de normal-pædagogiske tilgange, så tiltagene bruges på alle børn, fremfor på få børn, som vi herved risikerer at udstille som specielle.

I andre sammenhænge opsættes særlige pædagogiske tiltag for det enkelte barn, så det eventuelt kan deltage perifert i den pædagogiske aktivitet, eller deltage på særlige betingelser og derigennem alligevel opnå deltagelse i fællesskabet.

Samling er ovre. Pædagogen Ulla smiler til Simone. Simone kommer hen til Ulla, som viser hende et billede af Simones garderobe samt et billede af legepladsen. Samtidig fortæller Ulla, at Simone skal gå i garderoben og tage tøj på, fordi alle skal på legepladsen.

Simone får lov til at beholde billedet af legepladsen, så hun ved hvor hun skal hen efter garderoben. Da Simone har fået tøj på, går hun hen til Ulla, som nu har fundet to nye billeder frem – et af gyngestativet og et af sandkassen. Så kan Simone bedre overskue at vælge en leg på legepladsen. Hun vælger sandkassen.

Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældre afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov. Alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om overgange?

Alle afdelinger holder en opstartssamtale med tydelig forventningsafstemning og dialog om særlige ønsker og behov. I opstartsperioden lægger det pædagogiske personale meget vægt på at gøre forældrene trygge ved at give dem mulighed for at være en del af hverdagen, åbne op for at forældrene kan undre sig og give dem en grundig indsigt i institutionslivet/dagplejelivet.

Efter tre måneder afholdes der en opfølgende samtale om opstart og nuværende trivsel og udvikling. I vuggestue og dagpleje er det i forbindelse med afholdelse af Status udviklingssamtale 9-14 måneder. Når børnene skal videre til børnehave i eget dagtilbud udfylder det pædagogisk personale et overleveringsskema med forældrenes samtykke. Overleveringsskemaet har fokus på barnets interesser, styrker og udfordringer samt hvordan der er blevet arbejdet med dette. Vuggestuerne og dagplejen besøger så vidt det er muligt børnehaverne inden opstart. Forældrene opfordres også til selv at besøge børnehaven sammen med børnene. Efter behov afholdes der overleveringsmøder i samarbejde med forældrene, når børnene skal starte i børnehave eller skole.

PPR og dagtilbuddets specialpædagog/dagplejepædagog eller andre relevante samarbejdspartnere kan ved behov inddrages i overgangsarbejdet.

Hvilke muligheder for vejledning og sparring giver vi forældrene i relation til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse?

I dagtilbuddet lægger vi vægt på et inddragende og respektfuldt forældresamarbejde, hvor der samskabes med forældrene, med udgangspunkt i forældrenes ressourcer og muligheder. I vores dagtilbud forstår vi samskabelse som, at vi udbreder initiativretten og deltagerretten. I vores samskabelse med forældrene møder vi forældrene med respekt, tillid og ligeværd og anerkender hinandens forskellige roller og kompetencer. Forældrene skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse. I en samskabelsesproces arbejder både personale og forældre ved brug af forskellige relevante ressourcer og ekspertiser i fællesskab med opgaven. Vi har fokus på en løbende gensidig forventningsafstemning og gennemsigtighed.

Gennem barnets tid i dagtilbuddet afholdes der med jævne mellemrum forældresamtaler, hvor der følges op på kvaliteten af forældresamarbejde og forventningsafstemning i forhold til barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Et samskabende forældresamarbejde består blandt andet af:

- Gensidig idéudveksling med udgangspunkt i barnets næste nærmeste udviklingszone og hjemlige øvebaner.
- Nedskrevne øvebaner for barnet der deles i dialog med forældrene.

På vores hjemmeside er der et visuelt overblik over de faste samtaler, der tilbydes i børnenes tid i institution eller dagpleje. Herudover gør vi det tydeligt for alle forældre, at der er mulighed for en samtale efter behov.

Vi taler med forældrene om børnenes udvikling og læring i hverdagen.

Vi går fx til forældrene når det er ved at være tid til at Line skal til at have to-delt undertøj på i stedet for body, da dette er næste udviklingstrin, så Line selv kan være deltagende i bleskiftet. Hun får herved mulighed for selv at tage underbukserne af, smide bleen i skraldespanden - hun får mulighed for at mestre.

Vi opfordrer samtidig til at forældrene også begynder at øve dette hjemme.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om det enkelte barn og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber?

I Dagtilbuddet Skovvangen lægger vi vægt på et differentieret forældresamarbejde med fokus på det enkelte barn og families behov.

Vi styrker forældrefællesskabet ved arrangementer i daginstitutionerne og i dagplejen – for hvis forældrene føler sig som en del af fællesskabet smitter det af på børnene. Til disse arrangementer får de også viden om fællesskabet, som de kan snakke videre om derhjemme.

Vi fortæller forældrene om deres barns oplevelser i de forskellige grupperinger børnene indgår i. Vi lægger billeder af oplevelser i fællesskaber på Børneintra, så forældrene kan få et indblik børnenes hverdag og har mulighed for at gå i dialog med børnene om børnefællesskaberne. Vi opfordrer forældrene til at hilse på de andre børn og forældre, og vi forventer at der tales positivt om alle børn og forældre. Til forældresamtaler laves konkrete øvebaner og aftaler for det enkelte barn.

Peter har svært ved at vente på tur, når der er samling i børnehaven. Vi aftaler derfor med forældrene om, at de derhjemme øver turtagning og udsættelse af behov med Peter.

Dette øves samtidig i børnehaven

Hvordan inddrager vi forældrene i skabelse af læringsmiljøer i Dagtilbuddet?

Vi åbner dørene i dagtilbuddet så forældrene kan være aktive medspillere i at skabe læringsmiljøer i hverdagen. Forældre med særlige kompetencer hjælper med praktiske opgaver i dagtilbuddet, der understøtter læringsmiljøet.

Via forældrerådene/bestyrelsen samarbejder vi om fælles aktiviteter.

Vi opfordrer forældrene til at bidrage/bistå med oplevelser i lokalmiljøet samt tilbyde oplevelser af nye læringsmiljøer på egne arbejdspladser.

Forældrene kommer med idéer og bidrager med at lave nye spændende læringsmiljøer for børnene. I legestuen i dagplejen har forældrene f.eks. lavet et stort legekøkken af genbrugsmaterialer.

En musiker (forælder) der kommer og holder fredagssamling én gang om måneden for børnene, hvor han/hun fx spiller guitar eller andet instrument til børnenes sang.

Den pædagogiske leder skriver ud til forældrene, når der er behov for hjælp til eksempelvis at sætte en hylde op.

Forældre med en anden kulturel baggrund kommer og præsenterer deres kultur med mad, musik og nationaldragter.

Inddragelse af lokalsamfundet

§ Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Hvilke ressourcer og mulige kontakter er til stede i vores lokalsamfund, og har vi kontakt hertil?

Vores nærmiljø byder på mange oplevelser, som vi benytter dagligt på små ture væk fra de trygge rammer i institutionerne og dagplejehjemmene. Vi benytter os også af de mange tilbud som Århus byder på.

Vi har et tæt samarbejde med Skovvangskolen især omkring kommende skolestartere. Alle aldersgrupper deltager via vores fælles værksted med produktion til den årlige kunstudstilling på Skovvangskolen, og selve udstillingen er åben for alle. De børn der har bidraget med kunstværker, besøger så vidt muligt udstillingen, ligesom forældre indbydes til et besøg.

Både institutioner og dagplejere har kontakt til lokale plejecentre, hvor vi går på besøg og arrangerer små aktiviteter. Til dagtilbuddets årlige festival inviteres beboer fra det lokale plejecenter til at deltage – kigge på, drikke kaffe og måske blive malet i hovedet.

Dagtilbuddet har et fælles kreativt værksted og en fælles kolonihave. Her samles børn fra de enkelte afdelinger eller på tværs af afdelinger til forskellige aktiviteter.

Derudover benytter vi os meget af lokale legepladser, lokale handlende, skov og strand, Uno-center i Risskov og Springhallen.

Når vi skal længere væk tager mange gerne Letbanen. Så går turen måske til ARoS, Den Gamle By, Væksthuset, kirker, Naturhistorisk Museum, Steno Museet, udendørsarealer ved Universitetet samt Dokk1 eller andre biblioteker.

De ældre fra det lokale plejehjem er inviteret til vores årlige dagtilbudsfestival, hvor de deltager i en del af de aktiviteter, der tilbydes til børnene. Her bliver de eksempelvis malet i ansigtet, får lov til at kaste med rugbrødsadder og blæser sæbebobler sammen med børnene.

Hvordan kan disse bruges og inddrages i at skabe eller understøtte pædagogiske læringsmiljøer?

Når vi besøger museer og udstillinger, øver vi i hvordan man opfører sig i offentlige rum, hvor man både skal tage hensyn til dem, der er med i gruppen, men også fremmede der er ude i samme ærinde. Museumsrummet udstråler ro, der indbyder til fordybelse. Det fører ofte til videre fordybelse når vi kommer hjem, hvor vi tegner eller finder billeder af det vi har set på museet.

Vi bruger de forskellige lokale legepladser, og børnene lærer dermed at finde vej til legepladserne og får således et kendskab til nærmiljøet.

I samarbejde med Unocentret bruger børnehaverne stranden og skoven. Her sættes der fokus på at motorik, sansning og science sættes i spil med naturen.

En børnehavegruppe har læst "Nimbo Jimbo". De lavede egne malerier på samme måde, som de gør i bogen. Derefter tog gruppen på ARoS, hvor de kiggede på andres kunst. Der blev snakket meget om farver og hvad kunst er.

En gruppe børnehavebørn er på tur på til stranden sammen med Unocentret. De laver salt af saltvandet på stranden. De går på store sten og samler små sten, som de maler på. Senere kigger de gennem store vandlupper efter små dyr i havet. De finder tang som de sammen smager på!

Børnehavebørn er på byvandring på Trøjborg. De tager aftryk af dæksler på fortovet, finder små smutveje og snakker om hvem af børnene, der bor hvor.

Turen kan også handle om hvad de forskellige forretninger indeholder, så går vi til de lokale butikker og spørger fx om børnene må få lov til at komme bag disken, ind på lageret eller være med i butikken. Vi kigger efterfølgende på Google Maps, så børnene kan se, hvor de har været og hvor de bor.

Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om, at der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.m.

Hvordan arbejder vi med læreplanstemaerne, så vi understøtter børnenes lyst til at lære og til at indgå i nye og kommende fællesskaber?

Der udarbejdes udviklingsmål for læreplanstemaerne, som tilsvarende forventeligt udviklingsniveau for et skoleparat barn. Der arbejdes i den pædagogiske dagligdag med disse mål og justeres efter børnenes individuelle udviklingspotentialer. Det tilstræbes at alle børn når så langt som de kan, ud fra iboende kompetencer, i deres skoleparathedsudvikling.

Vi tilstræber at motivere børnenes lyst til at lære ved at sikre alderssvarende legetøj og materiale, der er spændende og nuanceret, så det er inspirerende for børns forskelligheder og forskellige læringsstile.

Vi undersøger hvilke trends – indenfor lege, sange, spil, bøger og interesser - der er på givne tidspunkter i skolen, og starter disse op i førskolegruppen, så de kan komme til skolen med styrkede kompetencer og en genkendelighed, der kan give dem en trykthed allerede fra starten i skolen.

Vi tilstræber aktiviteter, der giver mulighed for at børn og voksne sammen kan fordybe sig, eksperimentere og udforske. Vi arbejder desuden med børnenes selvregulering, så de udvikler evnen til at gå på kompromis, vente på tur og generelt deltage i forpligtende fællesskaber.

Hvordan tager vi ansvar for god overgang, fx ved at understøtte børnenes mod på nye udfordringer, deres evne til fordybelse, vedholdenhed og til at tage initiativ til at indgå i nye relationer?

I den daglige pædagogik er de kommende skolebørn ofte samlet i en storbørnsgruppe. Her arbejdes der med at udfordre børnene tilpas - særligt ift. social- og alsidig personlig udvikling. Der arbejdes fx med demokratisk dannelse (fx at kunne vente på tur og give plads til andre, men også for nogle børns vedkommende at kunne stå frem i fællesskabet.)

Der opsættes forskellige læringsrum, hvor børnene øves i at modtage fælles beskeder, være fokuserede og kunne følge det pædagogiske personales anvisninger, ligesom de også øves i at følge andres initiativer og selv bidrage ind i fællesskabet.

Hvordan tilrettelægger vi et gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud og SFO/skole og forældrene for meningsfulde overgange fra dagtilbud til skole og fritidstilbud?

I de senere år har vi udviklet samarbejdet med specielt distriktsskolen. Dette betyder et bedre kendskab til hinandens arbejde og hermed også en afstemning og fælles forståelse for den gode overgang.

Det betyder mange besøg på skolen i løbet af barnets sidste år i børnehaven, og forskellige fælles arrangementer i foråret op til skolestart hvor skolens børnehaveklasselærere også kommer på besøg i børnehaverne.

I maj måned arrangerer de lokale dagtilbud omkring Skovvangskolen tre fællesdage, hvor alle kommende skolebørn mødes i et stort fællesskab.

Der arrangeres skoledage for de kommende skolebørn, hvor børnene får indblik i hvordan en normal skoledag er opbygget og de stifter bekendtskab med de forskellige fag i skolen. Derudover holder vi sammen med skolen orienteringsmøder i børnehaverne for alle interesserede forældre.

Der er ligeledes et godt samarbejde mellem skole, forældre og børnehave i forbindelse med evt. afklaring af skoleudsættelser.

I selve overgangen deltager vores specialpædagog ca. 14 dage i indskoling.

I storbørnsgruppen sidder børnene delt op ved to borde. Ved det ene bord spilles der Vildkatten – ved det andet spilles der UNO. Børnene har selv valgt hvilket spil de vil starte med at spille.

Hvert spil spilles i ca. 10 minutter og så byttes der. Børnene øver turtagning, at gennemføre en aktivitet (man kan ikke bare smutte over til det andet spil) og at tage ansvar for sine valg.

Ledelse

Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige pædagogiske refleksioner hvor personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber. Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed overfor lokalsamfundet. Den pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

Hvordan sikrer og understøtter ledelsen, at den pædagogiske praksis ledes gennem den pædagogiske læreplan?

Lederteamet udarbejder en fælles rammesætning for den løbende proces med at implementere læreplanen i dagtilbuddet – og denne rammesætning bliver løbende kvalificeret og justeret. I fællesskab arbejdes der med at afklare, fortolke og diskutere den strategiske situation.

I lederteamet og på alle ledelsesniveauer arbejdes der systematisk med udformning og implementering af læreplanen i forhold til de lokale forhold. Ledelsen understøtter, at medarbejderne involveres i udarbejdelsen og kvalificeringen af læreplanen, så denne lettere implementeres i praksis, da den således stemmer overens med den konkrete pædagogiske praksis ude i afdelingerne. Ledelsen sikrer ejerskab for målene ved både at inddrage den brede personalegruppe og mindre repræsentative grupper af medarbejdere. De repræsentative grupper er f.eks. fyrtårne fra afdelingerne, MED-udvalg, triogrupperne og i dagplejen inddrages en dagplejer fra hver legestuegruppe som sparringspartner.

Ledere på alle niveauer har til opgave at fortolke og oversætte læreplanen, så den bliver retningsgivende og giver mening i forhold til de lokale forhold.

Lederne laver processer med medarbejderne, hvor der laves en systematisk organisering og planlægning af læringsmiljøerne, hvor den pædagogiske læreplan tydeliggøres i den daglige praksis. I denne organisering af læringsmiljøerne sikres en inddragelse af lokalsamfundet ved at være åben overfor medarbejdernes idéer, forældrenes idéer og det omkringliggende lokalsamfunds muligheder.

For at oparbejde ejerskab til dagtilbuddets fortolkning af opgaven med den styrkede læreplan, har personalet (hvh. på fælles pædagogmøder og på temadage i dagplejen) reflekteret over og beskrevet praksis ud fra de pædagogiske mål og det pædagogiske grundlag

Hvordan sikrer ledelsen en løbende udvikling af personalets viden og kompetencer?

Lederne faciliterer kontinuerligt mulighederne for refleksive dialoger og evaluering i stærkere fællesskaber. Det betyder både at lederteamet, afdelingerne og at grupper af medarbejdere på tværs af afdelingerne, f.eks. gruppen af faglige fyrtårne, fungerer som stærkere læringsfællesskaber. Der arbejdes systematisk med øvebaner på alle niveauer.

Personalet forpligter sig i forskellige udvalg i dagtilbuddet med forskellige udviklingsfokus (f.eks. udvalgte læreplanstemaer). Disse udvalg er ramme for videndeling og kompetenceudvikling på tværs af afdelingerne i dagtilbuddet. Det kunne eksempelvis være et "Krop og bevægelses-udvalg", hvor personalerne erfaringsudveksler på både et praktisk og teoretisk plan (motorikprofiler og aktiviteter).

Ledelsen følger kontinuerligt med i nye tiltag, og bærer ansvaret for at videregive information til medarbejderne.

Sideløbende laves der kompetenceløft ift. lokale behov i de enkelte afdelinger. F.eks. hvis en afdeling har særligt mange børn i udsatte positioner. Ledelsen har øje for både den samlede personalegruppes udvikling af viden og kompetencer, såvel som den enkelte medarbejders udviklingsønsker.

I Skovvangen prioriterer vi fælles kompetenceudvikling for alle. Den fælles viden, der opstår ved at involvere alle i samme kompetenceløft, danner baggrund for videndeling og motivation af kollegaer i de enkelte afdelinger.

Eksempler på de fælles kompetenceløft er hele personalegruppens introduktion til (og undervisning i) Marte Meo-principperne samt uddannelsen af krop- og bevægelsesvejledere i alle afdelinger – sidstnævnte suppleres med uddannelsen af krop- og bevægelsesassistenter til alle afdelinger. I et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb uddannes alle dagplejere til krop- og bevægelsesassistenter

Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at der pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.

Hvordan organiserer det pædagogiske personale arbejdet, så vores fokus er på børnenes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?

Vi opbygger struktur og planlægger på en måde hvor der tages udgangspunkt i både det enkelte barn og børnegruppen som helhed. Det betyder blandt andet, at vi arbejder i mindre grupper, der er sammensat på tværs ud fra NUZO.

Vi arbejder ud fra data, iagttagelser, TRAS, motorikprofiler mm. Vi udarbejder handleplaner for de børn der har behov for en særlig indsats. Derudover formuleres fokusområder og øvebaner i samarbejde med forældrene. Indsatserne evalueres løbende både med forældre og i personalegruppen.

Det er stuepædagogen/primærpædagogen, der har ansvar for at børnenes individuelle behov opfyldes i samarbejde med den øvrige personalegruppe. Sparring med refleksive dialoger om den pædagogiske praksis er et aktivt redskab for personalet.

Personalet vil gerne fremme bevægelsesglæden hos børnene på legepladsen. Vi indsamlede både kvantitativt og kvalitativt data for at få en større viden og indsigt om børnenes valg af legeredskaber og lege.

Denne nye viden førte til at strukturen på legepladsen blev ændret, hvilket medførte en generel større bevægelsesglæde hos børnene. Derudover oplevede vi en markant stigning i, at de mindre og de mere forsigtige børn brugte hele legepladsen, samtidig med at de udviste større glæde ved at være på legepladsen.

Hvordan støtter det pædagogiske personale hinanden i at være gode rollemodeller, der bekræfter og inspirerer børnenes kreativitet, nysgerrighed og eksperimenterende leg?

Det pædagogiske personale respekterer og støtter op om hinandens idéer og lader sig inspirere af hinanden. Vi deler og låner gode idéer og bliver glade og stolte, når vi ser en anden bruge vores idé.

Vi giver hinanden plads til fordybelse og stræber efter ikke at forstyrre hinanden i det pædagogiske arbejde. Personalet er aktive i både de planlagte aktiviteter og i børnenes frie leg og arbejder hele tiden med at gå foran, ved siden af eller bagved.

Vi skaber plads til små hurtige refleksionsrum om praksis i hverdagen og sikrer løbende opfølgning på praksis gennem bl.a. planlagte refleksive dialoger og højt niveau af videndeling.

Når personalet udviser bevægeglæde, og agerer rollemodeller, smitter det af på både børn og forældre.

Hvad kræver det af den enkelte pædagog/pædagogmedhjælper, når der skal være en intenderet pædagogisk tilgang til børnene over hele arbejdsdagen i såvel børne- som vokseninitierede aktiviteter?

Vi skal stå inde for et højt fagligt niveau, som bl.a. kommer til udtryk i, at den enkelte har stor lyst til at udvikle både sig selv og fællesskabet.

For at opnå en bevidst pædagogisk tilgang til børnene over hele arbejdsdagen må vi begrunde vores valg af læringsmiljøer og pædagogiske aktiviteter, og italesætte hvorfor vi gør det vi gør. Det gælder både for de planlagte aktiviteter, rutinerne og mellemrummene.

Vi skal samarbejde, kommunikere, planlægge og strukturere og skærpe vores blik både for de læringsmiljøer vi opstiller og for dem som opstår spontant.

Vi skal oparbejde en bred viden om børns læring og udvikling generelt og have stor viden om det enkelte barn.

Brug af data, refleksion og evaluering skal være en del af hverdagen

Dagplejerne er i gang med et musik- og teaterprojekt. I tidsrummet mellem frokost og putning, lægger dagplejerne store plancher (med motiver fra projektet) ud på gulvet. Børn og dagplejere kravler sammen rundt på plancherne og skaber således udviklende øjeblikke ift. sprog.

Dokumentation og refleksionspraksis

§

Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig refleksivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan fx ske ved, at praksis forholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, og systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere fællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Hvordan skaber vi en feedbackkultur, så refleksionen over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af hverdagen?

Personalet tilegner sig fælles viden om feedback - bl.a. via dialog, introduktion til nye medarbejdere, artikler og oplæg på fælles workshop i dagtilbuddet. Der sikres derved en fælles forståelse for, hvad feedback er og at alle pædagogiske medarbejdere i dagtilbuddet kender rammer, form og metode.

Lederteam og faglige fyrtårne skaber muligheder for at øve feedback i grupper både på fælles workshop i dagtilbuddet, på læringsbesøg rundt i afdelingerne og i hverdagen i afdelingerne. Her prøves de forskellige roller som interviewer, fokuspersion og observatør af. Vi sikrer, at det bliver praksisnært ved, at det bliver tydeligt, hvad den enkelte medarbejder ønsker feedback på og hvad den enkelte medarbejders næste skridt bliver.

Når der er mange muligheder for at øve i forskellige fora, forventer vi, at det i højere grad bliver en naturlig del af hverdagen. Den pædagogiske leder og det faglige fyrtårn evaluerer løbende processen og indtænker næste skridt for at sikre, at feedback bliver en naturlig del af hverdagen og alle medarbejdere tildeler sig selv og hinanden nye øvebaner, så de kontinuerligt sikrer en faglig udvikling.

Hvilke data er meningsfulde for os at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?

Vi mener at både kvalitativt og kvantitativt data kan være meningsfuldt. Det er vigtigt, at vi før indsamling af data nøje overvejer hvilke data, der er meningsfulde ift. den enkelte case for at skabe forbedring eller kvalitetssikring af praksis, samt sikre den største effekt for børnene. Vi ønsker at skabe mening ved at skabe forbedringer igennem de små skridt og dermed bygge ovenpå det vi gør. F.eks. anvender vi mikroagttagelser for at vide om vi er på rette vej.

Data kan bl.a. være film, billeder, skriftlige iagttagelser, praksisfortællinger, optælling samt data fra SUS, DPU og TRAS.

Hvordan involverer vi børnene i den løbende refleksion og dokumentation?

Børnene involveres løbende og systematisk i både refleksionen og dokumentationen i forhold til hvorledes de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Ved at vi inddrager børnene allerede i planlægningen af pædagogiske læringsmiljøer, kan børneperspektivet medtages i udviklingen af dette. Og børnene får hermed også en forberedelse på hvad læringsmiljøet indebærer.

Børnene deltager i dokumentationen ved eksempelvis at lave video, tage billeder, tegne, male og producere dokumentation på målene for læringsmiljøet. Disse indgår som data for evaluering og justering af læringsmiljøet. Ved evalueringen medtages børnene – hvis de er store nok – gennem børnemøder eller børneinterviews hvor deres fortællinger, stemninger og vurderinger af læringsmiljøet inddrages med henblik på justering og udvikling.

I forhold til de mindre børn, kan medtages video eller billeder af børnene i læringsmiljøet, som kan dokumentere børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i læringsmiljøet.

Evaluering

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Hvilke oplysninger og dokumentation har vi brug for, for at kunne vurdere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes udbytte?

Den pædagogiske hverdag, med alt hvad den indeholder af aktiviteter, rutiner, lege samt relationer barn/barn og barn/voksen, har betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Sammenhængen mellem dét børnene er en del af, og det aftryk, det sætter hos dem, er dét de pædagogiske mål siger noget om.

Sammenhængen mellem det børnene er en del af sammen med os, det pædagogiske læringsmiljø, og den betydning dette har for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, er det vores evaluering tager afsæt i.

For at det skal give mening, afgrænser og udvælger vi et fokus for evalueringen, da vi ikke kan evaluere alt på én gang. Vi udvælger, hvad vi har brug for at vide mere om ud fra vores konkrete pædagogiske praksis, og har dette som evalueringens omdrejningspunkt.

En systematisk og udviklende evalueringskultur er helt central for en udviklende pædagogisk praksis og nye fremtidige mål.

Med afsæt i vores børnegruppe, og i kraft af vores viden om børnene, børnenes perspektiver og vores overvejelser om børnegruppens aktuelle behov, tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø og vores pædagogiske praksis ud fra de mål vi har stillet. Vi har fokus på, at alle børnene trives og indgår i sociale fællesskaber.

Vi indsamler dokumentation for at det skal bidrage til vores undersøgelse og forståelse af, om dét pædagogiske læringsmiljø vi har tilrettelagt, er hensigtsmæssigt i forhold til at opnå de opstillede mål vi har sat for børnegruppen. Vi indsamler dokumentation gennem forskellige data; videooptagelser, observationer, registreringer mm. Vi anvender forskellige metoder fx KOLB, reflektive dialoger og kollegial feedback, alt efter hvad der vil belyse de forskellige mål bedst mulig.

Vi anvender dokumentationen som et afsæt for refleksion og analyse af vores pædagogiske praksis, og som empiri til at belyse sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes udbytte.

Vi vil undersøge hvilke legeredskaber de største børn anvender på legepladsen, i forhold til at kunne reflektere, evaluere og sætte nye mål for den motoriske udvikling for denne børnegruppe. Dette gør vi ved dataindsamling og reflektive dialoger ud fra KOLB's læringscirkel

Hvordan organiserer vi indsamling af netop den relevante dokumentation, der kan øge de personalets viden om, hvad der virker for børnene?

Når vi indsamler relevant dokumentation, tager vi udgangspunkt i hvilke typer dokumentation vi har behov for, for bedst muligt at belyse om den pædagogiske praksis og de læringsmiljøer vi laver, tilgodeser de mål vi har opstillet.

Vi sætter rammer for reflekterende dialoger med fokus på at skabe fælles forståelse af, hvilken viden vi får ud af de forskellige dokumentationsmetoder, hvad fortæller de om dét vi gerne vil undersøge og hvordan fortæller de det, og kan dokumentationen sige noget om børneperspektivet? Vi er optagede af, at selve dokumentationen skal være så objektiv som overhovedet muligt.

Vi indsamler både kvalitative og kvantitative data. Vi har en fælles forståelse for at data er noget objektivt vi kan lægge imellem os og genbesøge. Vi indsamler data i form af observationer, registreringer, billeder og video til at kvalificere den pædagogiske praksis og derved øge vores viden om hvad der virker for børnene.

Når vi arbejder med dokumentation og evaluering, har vi fokus på at være åbne og kritiske over for os selv og hinanden. Vi forsøger at udfordre egne og hinandens perspektiver, forståelser og "plejer". Når vi er flere der ser på den samme dokumentation, så ser og forstår vi noget forskelligt. Denne viden vil vi gerne dele med hinanden, da vi oplever, at det giver nye indsigter og viden om vores pædagogiske praksis, en viden og indsigt, der giver inspiration til nye handlemuligheder i vores pædagogiske praksis.

Hvordan kan vi skabe en stærk evalueringskultur med videndeling på tværs af afdelingerne, der medfører bedre læringsmiljøer for børnene?

I dagtilbuddet har vi mange organer, der arbejder på tværs - blandt andet et forum for samarbejde mellem faglige fyrtårne. Dette forum vil også fortsat have et naturligt fokus på evalueringskultur.

Vi vil desuden udvide arbejdet med en fælles evalueringskultur ved at dele erfaringer mellem egne sammenlignelige institutioner. Det vil sige, at afdelinger med 0-3-årige sparrer med andre afdelinger med 0-3-årige, og afdelinger med 3-6-årige sparrer med andre afdelinger med 3-6-årige. Dagplejerne finder en sparringspartner enten på tværs af legestuer/legestuegrupper eller med vuggestuerne.

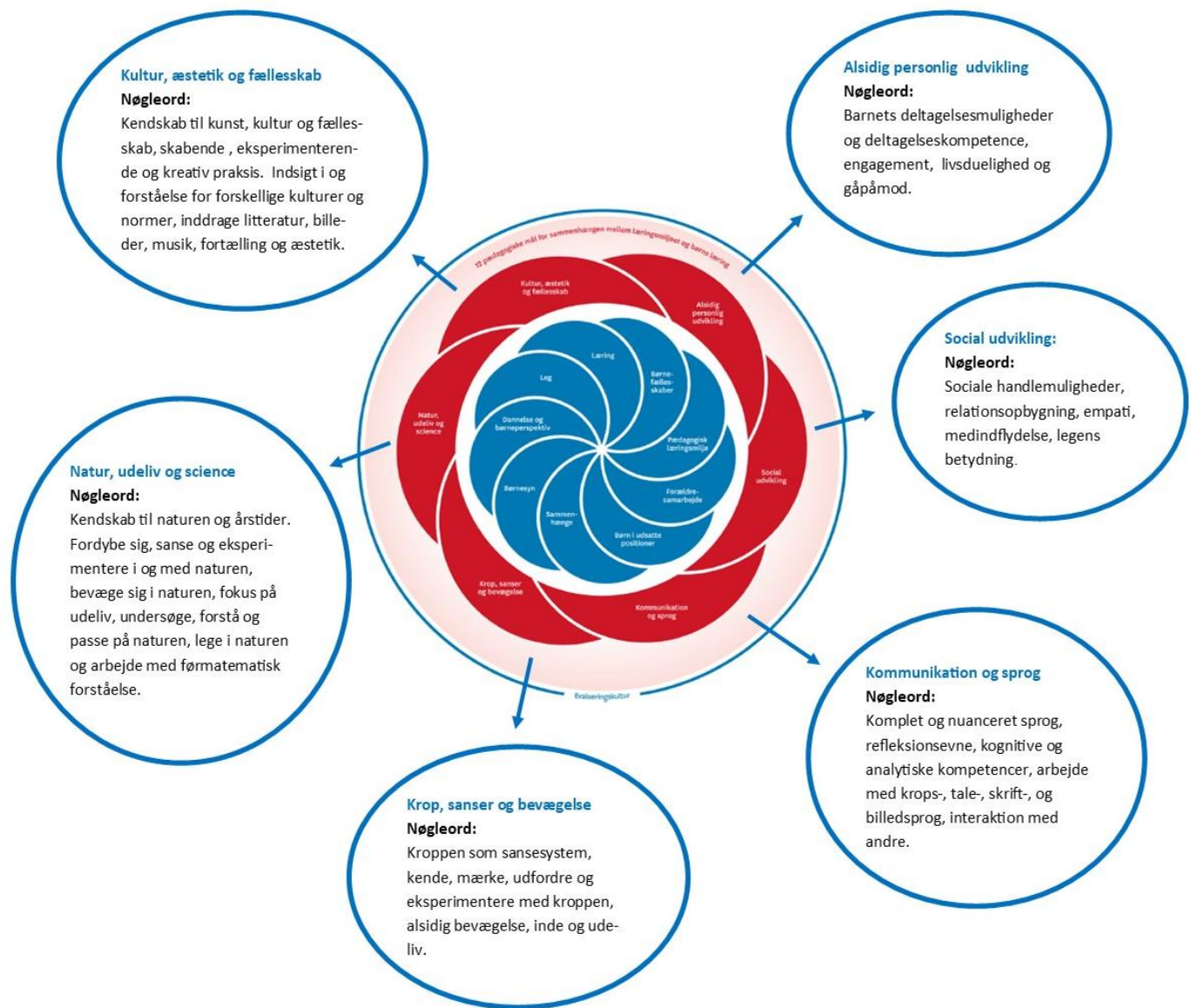
Dette giver et godt udgangspunkt for en erfaringsudveksling ud fra en sammenlignelig daglig praksis og virkelighed. Fx i forhold til personalenormering, dagsrytme/struktur og børnenes mulighed for at være aktivt deltagende i udarbejdelsen af dokumentation og deltagelse i evaluering.

Udvekslingen foregår på fælles p-møder og i det daglige mellem faglige fyrtårne og pædagogiske ledere på tværs af afdelinger.

Eksempler på kommende refleksionsspørgsmål:

- Hvilken form for dokumentation er den mest givende for den enkelte afdeling og hvilken evaluering kan den give/ har den givet anledning til?
- Hvordan inddrager vi børnene i dokumentation og evaluering?
- Hvordan arbejder vi med et evalueringsfokus, der ikke kun ser på de enkelte aktiviteter, men på sammenhængen mellem læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan sikrer vi systematik?

Bilag 1—øvebaner

Den nye dagtilbudslov lægger stor vægt på at have fokus på barnets udvikling, dannelse, trivsel og læring. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for dette.

Børnenes øvebaner er med til at sikre fokus og progression for det enkelte barn. Gennem øvebanerne er det vigtigt at være opmærksom på at barnet kommer gennem alle de 6 læreplanstemaer (ikke nødvendigvis på en gang).

Vær opmærksom på at den blå del af blomsten også er en del af den styrkede læreplan, medtænk derfor fx børnesyn eller børnefællesskaber når det giver mening.

Der er øvebaner for alle børn, og måske også en fælles øvebane for stuen/ gruppen/huset.

Øvebaner for børn

Barnets navn:

Konkret øvebane/mål:	
Vuggestuen	Forældrene
Tiltag (hvad vil vi gøre)	Tiltag (hvad vil vi gøre)
Organisering (hvordan vil vi gøre det)	
Tegn (gør vi det rigtige eller skal vi justere)	
Evaluering (hvornår og hvordan samler vi op)	